

МАРІЯ НАДРАГА

ДУБ

(QUERCUS L.)

РОДИНА: БУКОВИХ

(FAGACEAE)

У біблійні часи дубові ліси займали великі території Палестини. Дуби – світлолюбні рослини. Їхні пагони змінюють напрям росту декілька разів на сезон, залежно від освітлення, а тому гілля у старих дубів мають чудернацькі вигини. У дубів товсті та могутні стовбури, а темна кора вкрита глибокими тріщинами. Що старіше дерево, то глибші ці тріщини-зморшки. Такі дерева нагадують людей, що, проживши складне життя, витерпівши багато незгод та подолавши їх, випромінюють силу і могутність. Саме тому дуб здавна вважають уособленням сили, про що неодноразово читаємо і у Біблії (Ісаїя 2, 13 Захарій 11,2, Амос 2, 9). У Книзі Книг рослина передусім є образом Божої сили. „Голос Господній дуби перевертає й обдирає в лісах кору. А в його храмі усе каже „Слава!“ (Псалом 29, 9).

Дуби здавна були культовими рослинами, їх використовували у релігійних обрядах. Біблійні люди ховали померлих під дубами „Тоді померла Девора, мамка Ревеки, і поховали її нижче Бетелу, під дубом, який названо „Дуб плачу“ (Буття 35, 8).

У Книзі Суддів зазначено, що у Сихемі ріс дуб чародіїв: „Озвався Гаал удруге та й сказав: „Он таки справді спускається військо з середини країни, й один загін простує дорогою від дуба чародіїв“ (Судді 9, 37). Про цей дуб згадує і Книга Буття, коли описує, як Яків після повернення до Бетелу знищив усі атрибути поганських богів, які привезли з собою люди, закопавши їх під дубом, що ріс біля Сихему (Буття 35, 4). Пізніші біблійні закони заборонили культ святих дерев, яким поклонялися ізраїльтяни (Второзаконня 12, 2–3, Ісаїя 1, 29).

З дубом у Біблії пов'язані також місця, освячені Богом. Так під дубом у

дїброві Мамре з'явився Авраамові¹ Господь: „Господь з'явився йому в дїброві Мамре, як він сидів при вході до намету під час денної спеки“ (Буття 18, 1). Ісус Навин² після написання Божого Закону взяв великий камінь і поклав його під дубом: „І написав він ці слова в Книзі Закону Божого, і взяв великий камінь та й поставив його під дубом, що був при святині Господній“ (Ісус Навин 24, 26).

Про дуб Біблія згадує не тільки у символічному аспекті. Ця рослина мала і практичне застосування. Деревину дуба стародавні євреї використовували як будівельний матеріал (Єзекиїл 27, 3, Ісаїя 2, 13, Захарій 11, 12). Від прадавніх часів ми поважаємо його тверду деревину, що з віком темнішає. Звкли навіть казати про людину по-біблійному: міцний, наче дуб (Амос, 2:9). З дуба, надто мореного, власне чорного, який пролежав під водою довгі роки, виготовляють меблі найвищого ґатунку, діжкові клепки і денця, двері. Особливо цінувалося за старих часів криничне цямриння з чорного дуба – вода його не псувала. А ще від праслов'ян дійшло вміння майструвати з цілого стовбура найкращі човни. У народі великий човен так і називали – дубом. Меншими човниками, так званими дубками, плавали по Дніпру та його притоках мирні рибалки.

СЛОВНИЧОК ЮНОГО ДОСЛІДНИКА БІБЛІ:

¹Авраам – біблійний персонаж, родоначальник багатьох народів. З точки зору християнства (зокрема православ'я та католицизму) – разом з сином Ісааком і внуком Яковом є (в духовному розумінні) праотцем вчителів і духовних наставників всього людства.

²Ісус Навин – вождь ізраїльських племен у часи завоювання ними Обіцяної Землі – Ханаану. Ісус Навин був найближчим соратником Мойсея, супроводжував його, коли він піднімався на гору Синай, охороняв за відсутності пророка шкіню, очолював ізраїльтян у битвах. У Біблії Ісус Навин виступає одночасно і як військовий вождь та полководець, і як пророк „раб Божий“. З одного боку його головним завданням є підкорення Ханаану, а з іншого – через нього Бог говорить з людьми. Він є наступником Мойсея, який довів до кінця справу свого вчителя.